

DOMSTOLENS DOM
9. juni 1992 *

I sag C-47/90,

angående en anmodning, som Tribunal de commerce de Bruxelles i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Éts. Delhaize frères & Cie »Le Lion« SA

mod

Promalvin SA,

AGE Bodegas Unidas SA,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 34,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, O. Due, afdelingsformand R. Joliet samt dommerne G. F. Mancini, C. N. Kakouris, G. C. Rodríguez Iglesias, M. Diez de Velasco og J. L. Murray,

generaladvokat: C. Gulmann

justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman-Hubeau,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— **Éts. Delhaize frères & Cie »Le Lion« SA** ved advokaterne Marc Dassesse og Lucette Defalque, Bruxelles

* Processprog: fransk.

- Promalvin SA ved advokaterne André Tossens og Claire Lambert, Charleroi

- den spanske regering ved Director General de la Coordinación Jurídica e Institucional Comunitaria Carlos Bastarreche Sagües, Udenrigsministeriet, og Abogado del Estado, Jefe del Servicio Jurídico del Estado ante el Tribunal de Justicia, Rosario Silva de Lapuerta, som befuldmægtigede

- den belgiske regering ved directeur d'administration Robert Hoebaer, Ministeriet for Udenrigsanliggender, Udenrigshandel og Udviklingsamarbejde, som befuldmægtiget

- den nederlandske regering ved udenrigsministeren, som befuldmægtiget

- den britiske regering ved R. M. Caudwell, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget

- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Blanca Rodríguez Galindo, Kommissionens Juridiske Tjeneste, og Hervé Lehman, der er udstationeret som national ekspert ved Kommissionen, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 5. november 1991 er afgivet mundtlige indlæg af Éts. Delhaize frères & Cie »Le Lion« SA, Promalvin SA, den spanske regering, den belgiske regering ved conseiller Jan Devadder, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, den britiske regering ved S. Lucinda Hudson, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget, og Barrister Eleanor Sharpston samt Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 16. januar 1992,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved kendelse af 15. februar 1990, indgået til Domstolen den 2. marts s.å., har Tribunal de commerce de Bruxelles i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 34.
- 2 Spørgsmålene er blevet rejst under en retssag mellem det belgiske selskab Éts. Delhaize frères & Cie »Le Lion« SA (herefter benævnt »Delhaize«) på den ene side og det belgiske selskab Promalvin SA og det spanske selskab AGE Bodegas Unidas SA på den anden side, vedrørende opfyldelse af en ordre om levering af vin, som Delhaize har afgivet til Promalvin.
- 3 I juli 1989 afgav Delhaize efter at have fået et tilbud fra Promalvin en ordre på 3 000 hl Rioja-vin. Ordren blev uden forbehold accepteret af Promalvin, som herefter bestilte samme kvantum vin hos AGE Bodegas Unidas.
- 4 AGE Bodegas Unidas orienterede efter ordremodtagelsen Promalvin om, at det efter gældende spansk ret ikke var muligt at levere de bestilte 3 000 hl vin. Der henvistes dels til kongelig anordning nr. 157/88 af 22. februar 1988, som indeholder bestemmelser vedrørende oprindelsesbetegnelser og regler, der udstedes i medfør heraf (herefter benævnt »anordning nr. 157/88«), dels til en afgørelse, som Reguleringsrådet for Rioja-betegnelsen har truffet, om at ophæve salget af vin på fad.

- 5 Artikel 86 i lov nr. 25/70 af 2. december 1970, der omhandler vin, vinarealer og alkohol, bemyndiger den spanske landbrugsminister til efter anmodning fra et reguleringsråd at tillade, at vinprodukter med betegnelsen »denominación de origen«, såfremt visse betingelser er opfyldt, yderligere mærkes »calificada«.

- 6 En af betingelserne i ovennævnte anordning nr. 157/88 er, at vinen aftappes i vinhuse i distriktet, dvs. i vinhuse, der er beliggende i dyrkningsområdet, og som opfylder de kvalitetskrav, der opstilles i de spanske regler. Denne betingelse skulle først træde i kraft for vin til eksport fem år efter anordningens bekendtgørelse den 24. februar 1988.

- 7 Reguleringsrådet for Rioja-betegnelsen, hvis sammensætning, opgaver og beføjelser er fastsat i spansk lovgivning, skal først og fremmest varetage styringen af og kontrollen med produktionen af Rioja-vin. Reguleringsrådet anmodede efter bekendtgørelsen af anordning nr. 157/88 om, og fik tilladelse til, at Rioja-vin mærkes »denominación de origen calificada«. Reguleringsrådet har derfor i henhold til anordning nr. 157/88 truffet en række foranstaltninger, der på længere sigt skal sikre, at også vin til eksport aftappes i vinhuse i distriktet. Foranstaltningerne betyder, at virksomheder, der eksporterer vin på fad, får tildelt en årlig eksportkvote, der gradvis nedsættes, for hvert enkelt bestemmelsesland.

- 8 AGE Bodegas Unidas angav i sit svar til Promalvin, at man som følge af restriktionerne i spansk lovgivning kun var i stand til at levere 600 hl Rioja-vin. Da Delhaize havde fået oplyst, at den ordre, som selskabet havde afgivet til Promalvin, og som Promalvin havde accepteret, ikke kunne ekspederes i sin helhed, søgte det Promalvin for Tribunal de commerce de Bruxelles med påstand om, at Promalvin tilpligtedes at ekspedere den omhandlede ordre. Promalvin adciterede herefter AGE Bodegas Unidas i den sag, Delhaize havde anlagt.

- 9 Den nationale domstol, der finder, at afgørelsen af den forelagte tvist afhænger af de spanske reglers gyldighed i forhold til fællesskabsretten, har besluttet at udsætte sagen på Domstolens afgørelse af følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) Er en national forskrift som det kongelige spanske dekret nr. 157/88 af 24. februar 1988 og regler udstedt i medfør heraf af Reguleringsrådet for 'Rioja'-betegnelsen en foranstaltning med tilsvarende virkning som en udførselsrestriktion i EØF-traktatens artikel 34's forstand?
- 2) Kan en privatperson i bekræftende fald påberåbe sig en overtrædelse af artikel 34 over for en anden privatperson?»
- 10 Hvad angår hovedsagens faktiske omstændigheder, de relevante nationale regler og fællesskabsforskrifter, retsforhandlingernes forløb samt de skriftlige indlæg for Domstolen henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende i det omfang, det er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

Det første spørgsmål

- 11 Traktatens artikel 34, stk. 1, er affattet således: »Kvantitative udførselsrestriktioner såvel som alle foranstaltninger med tilsvarende virkning er forbudt mellem medlemsstaterne.«
- 12 Som Domstolen har fastslået i dom af 7. februar 1984 (sag 237/83, Jongeneel Kaas, Sml. s. 483, præmis 22), omhandler artikel 34 nationale foranstaltninger, hvis formål eller virkning særligt er at hindre eksporthandelen og således skabe forskelsbehandling mellem handelen på hjemmemarkedet i en medlemsstat og dens eksporthandel, således at der herved sikres den pågældende medlemsstats indenlandske produktion eller hjemmemarked en særlig fordel.
- 13 Det er netop tilfældet med de her omhandlede nationale regler, der dels begrænser den mængde vin, der kan eksporteres på fad til andre medlemsstater, dels ikke pålægger virksomheder beliggende inden for dyrkningsområdet nogen kvantitativ restriktion for salg af vin på fad.

- 14 Sådanne regler bevirker reelt en særlig hindring af eksporthandelen med vin på fad og sikrer således aftapningsvirksomheder beliggende i dyrkningsområdet en særlig fordel.
- 15 Den spanske regering har understreget, at forpligtelsen til at aftappe vin i dyrkningsområdet udgør en betingelse for, at vinen kan benævnes »denominación de origen calificada«, og at kravet er nødvendigt af hensyn til beskyttelsen af industriel og kommerciel ejendomsret, jf. traktatens artikel 36.
- 16 På fællesskabsrettens nuværende udviklingstrin kan hver enkelt medlemsstat ifølge retningslinjerne i Rådets forordning (EØF) nr. 823/87 af 16. marts 1987 om fastlæggelse af særlige regler for kvalitetsvine fra bestemte dyrkningsområder (EFT L 84, s. 59, herefter benævnt »forordning nr. 823/87«) med senere ændringer, fastsætte betingelserne for anvendelse af navnet på et geografisk område inden for dens territorium som oprindelsesbetegnelse til en vin, der hidrører fra dette område. For så vidt som disse betingelser udgør foranstaltninger som omhandlet i traktatens artikel 34, kan de dog kun begrundes ud fra hensynet til at beskytte industriel og kommerciel ejendomsret efter traktatens artikel 36, såfremt disse betingelser er nødvendige for at sikre, at oprindelsesbetegnelsen opfylder sit særlige formål.
- 17 Det må hertil anføres, at det særlige formål med en oprindelsesbetegnelse er at sikre, at det produkt, der bærer en sådan betegnelse, hidrører fra et bestemt geografisk område og har visse særlige kendetegn.
- 18 Følgelig vil forpligtelsen til at aftappe vinen i dyrkningsområdet, for så vidt som den udgør en betingelse for anvendelse af navnet på dette område som oprindelsesbetegnelse, være begrundet i hensynene til at sikre, at oprindelsesbetegnelsen opfylder sit særlige formål, såfremt aftapningen i dyrkningsområdet bibringer vin med oprindelse i dette område særlige kendetegn, der kan individualisere den, eller hvis aftapningen i dyrkningsområdet er uomgængelig nødvendig for at bevare de særlige kendetegn, som denne vin har erhvervet.

- 19 Hvad dette angår er det ikke godtgjort, at aftapning af den pågældende vin i dyrkningsområdet er en arbejdsproces, der giver denne vin særlige kendetegn, eller en uomgængelig nødvendig arbejdsproces for at bevare de særlige kendetegn, vinen har erhvervet.
- 20 Den spanske regering har i øvrigt understreget, at Reguleringsrådets kontrolbeføjelser kun gælder i dyrkningsområdet. Det er begrundelsen for, at det er nødvendigt at aftappe vin med betegnelsen »denominación de origen calificada« i dyrkningsområdet.
- 21 Dette argument kan ikke lægges til grund. Der er ved Kommissionens forordning (EØF) nr. 986/89 af 10. april 1989 om dokumenter, der ledsager vinprodukter ved transport, og om til- og afgangsbøger i vinsektoren (EFT L 106, s. 1) indført et overvågningssystem, som skal sikre vinens ægthed under transport. Artikel 9 i forordning nr. 986/89 indeholder imidlertid en række regler, der specifikt omhandler transport på fad af de vine, der er genstand for forordning nr. 823/87, herunder vine, der benævnes »denominación de origen calificada«.
- 22 Den spanske regering gjorde under retsmødet gældende, at de pågældende nationale forskrifter er et led i en politik, der har til formål at forbedre vinens kvalitet.
- 23 Denne begrundelse kan ikke accepteres. Det er ikke godtgjort, at aftapningsstedets beliggenhed på nogen måde påvirker vinens kvalitet.
- 24 De omhandlede nationale regler kan heller ikke begrundes med henvisning til artikel 18 i ovennævnte forordning nr. 823/87.

- 25 Det fremgår ganske vist af artikel 18 i forordning nr. 823/87, at producentmedlemsstaterne under hensyntagen til rimelig sædvane ud over de øvrige bestemmelser i forordning nr. 823/87 kan fastlægge yderligere eller strengere betingelser for omsætning af kvalitetsvine fra bestemte dyrkningsområder, der fremstilles på deres område, herunder vine, der benævnes »denominación de origen calificada«.
- 26 Artikel 18 i forordning nr. 823/87 kan dog ikke fortolkes således, at den tillader medlemsstaterne at fastlægge betingelser, der strider mod traktatens regler om varebevægelser.
- 27 Det følger af det foregående, at den nationale domstols første spørgsmål bør besvares med, at nationale forskrifter vedrørende vine med oprindelsesbetegnelse, som begrænser den mængde vin, der kan eksporteres på fad, og som i øvrigt tillader handel med vin på fad inden for dyrkningsområdet, udgør en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ udførselsrestriktion, der er forbudt i henhold til traktatens artikel 34.

Det andet spørgsmål

- 28 Som Domstolen har fastslået i dom af 29. november 1978 (sag 83/78, Pigs Marketing Board, Sml. s. 2347, præmis 66), finder traktatens artikel 34 direkte anvendelse og tillægger hermed også borgerne rettigheder, som medlemsstaternes domstole skal beskytte.
- 29 Den nationale domstols andet spørgsmål bør derfor besvares med, at traktatens artikel 34 kan påberåbes af borgerne ved en medlemsstats retter i forbindelse med retssager mod andre borgere.

Sagens omkostninger

- 30 De udgifter, der er afholdt af den spanske regering, den belgiske regering, den nederlandske regering, den britiske regering og Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale domstol, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Tribunal de commerce de Bruxelles ved kendelse af 15. februar 1990, for ret:

- 1) Nationale forskrifter vedrørende vine med oprindelsesbetegnelse, som begrænser den mængde vin, der kan eksporteres på fad, og som i øvrigt tillader handel med vin på fad inden for dyrkningsområdet, udgør en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ udførselsrestriktion, der er forbudt i henhold til EØF-traktatens artikel 34.
- 2) EØF-traktatens artikel 34 kan påberåbes af borgerne ved en medlemsstats retter i forbindelse med retssager mod andre borgere.

Due	Joliet	Mancini	
Kakouris	Rodríguez Iglesias	Diez de Velasco	Murray

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 9. juni 1992.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

O. Due
Præsident